

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

16

Vragen van het lid **Eerdmans** (JA21) aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over *iftars op ministeries* (ingezonden 22 juli 2025).

Antwoord van Minister **Rijkaart** (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties) (ontvangen 19 september 2025). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2024–2025, nr. 2816.

Vraag 1, 2 en 3

Kunt u aangeven op welke ministeries er dit jaar een iftar (avondeten tijdens de ramadan) is georganiseerd?

Op wiens initiatief zijn deze iftars georganiseerd?

Kunt u aangeven wat de kosten per iftar per ministerie bedroegen?

Antwoord 1, 2 en 3

Zie bijlage voor de gevraagde informatie per ministerie.

Vraag 4 en 5

Hoe verhoudt het faciliteren van religieuze bijeenkomsten door ministeries zich tot het grondwettelijke principe van de scheiding van kerk en staat?

Bent u van mening dat ambtenaren neutraal hun ambt moeten bekleden en dat het organiseren van iftars haaks staat op de neutraliteit van ambtenaren?

Antwoord 4 en 5

Het principe van de scheiding van kerk en staat houdt in dat de overheid zich neutraal dient op te stellen ten aanzien van de belijdenis van godsdienst of levensovertuiging in beleid, uitvoering en toezicht. Dit volgt onder andere uit het discriminatieverbod en de vrijheid van godsdienst en betekent dat de overheid geen geloof of wijze van geloofsbelijdenis mag voortrekken en zich niet met geloofsbelijdenis of de interpretatie van religie mag bemoeien, maar ook dat religieuze organisaties geen formele positie hebben binnen de overheid. Een en ander betekent niet dat het de overheid verboden is om ruimte te maken voor de belijdenis van geloof of levensbeschouwing. Integendeel: aandacht voor pluriformiteit, bijvoorbeeld door het organiseren van betekenisvolle dagen, past binnen een democratische rechtsstaat zoals Nederland, waar een grote diversiteit bestaat aan levensbeschouwingen, opvattingen, leefstijlen en waardepatronen.

Daarnaast heeft het Rijk ook een werkgeversrol richting medewerkers. Binnen ministeries wordt vanuit die werkgeversrol op verschillende manieren aandacht besteed aan betekenisvolle dagen. Hiermee wordt onder andere

gestreefd naar het bevorderen van inclusie, het vergroten van bewustzijn over het non-discriminatiebeginsel en diversiteit binnen het Rijk, en het creëren van verbinding. Ministeries en rijksonderdelen besteden aandacht aan een mix van verschillende betekenisvolle dagen, aansluitend bij het personeelsbestand en behoeften binnen de organisatie, waarbij een balans bestaat tussen verschillende thema's. Dit gebeurt in de meeste gevallen in overleg en/of samenwerking met de medewerkers(netwerken). Welke dagen worden uitgelicht verschilt veelal van jaar tot jaar. Religieuze dagen kunnen onderdeel uitmaken van de mix aan betekenisvolle dagen in een bepaald jaar, maar religie neemt hierin expliciet geen specifieke plek in. Deze aanpak is niet in strijd met de neutraliteit en/of onpartijdigheid van ambtenaren.

Vraag 1, 2 en 3

Kunt u aangeven op welke ministeries er dit jaar een iftar (avondeten tijdens de ramadan) is georganiseerd?

Op wiens initiatief zijn deze iftars georganiseerd?

Kunt u aangeven wat de kosten per iftar per ministerie bedroegen?

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening:

Er is een gezamenlijke iftar georganiseerd voor alle BZK/VRO-medewerkers. Eind 2024 is in overleg met de bestaande medewerkersnetwerken van beide ministeries besloten aan welke betekenisvolle dagen in 2025 aandacht wordt geschonken, de iftar was er daar een van. De totale kosten bedroegen € 12.788,60.

Ministerie van Economische Zaken, Ministerie van Klimaat en Groene Groei, Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur:

In de Week tegen Discriminatie en Racisme heeft EZ, KGG en LVVN een (netwerk)avond georganiseerd in de vorm van een iftar. De bijeenkomst is georganiseerd namens het medewerkersnetwerk Het Kleurrijk Netwerk EZ/KGG/LVNN. De kosten voor dit evenement waren € 5.013,60 exclusief BTW.

Ministerie van Financiën:

Er is dit jaar een iftar georganiseerd bij het Ministerie van Financiën, op initiatief van de Concerndirectie Mens & Organisatie. De totale kosten bedroegen € 2.800.

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap:

Bij het Ministerie van OCW is bij een directie op initiatief van de activiteitencommissie een iftar georganiseerd. De kosten bedroegen circa € 200.

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid:

Als onderdeel van betekenisvolle dagen is een iftar georganiseerd. Medewerkers van SZW en VWS hebben zelf het initiatief genomen om een gezamenlijke iftar te organiseren. Het bedrag dat SZW hieraan bijdroeg is € 3.956,70.

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport:

Het Ministerie van VWS heeft, in samenwerking met het Ministerie van SZW, dit jaar een iftar georganiseerd. Eind 2024 hebben medewerkers van VWS en SZW het initiatief genomen om een gezamenlijke iftar te organiseren. Voor VWS waren de kosten in totaal € 7.968,02 inclusief BTW.

De overige kerndepartementen hebben dit jaar geen iftars georganiseerd.